

De Belgische Mededingingsautoriteit heeft de toezeggingen verbindend verklaard van BNP Paribas Fortis, KBC, ING en Belfius om hun geïntegreerd netwerk van geldautomaten (Batopin) uit te breiden en de kwaliteit van de dienstverlening te behouden

De Belgische Mededingingsautoriteit (“BMA”) heeft beslist om de toezeggingen van BNP Paribas Fortis, KBC, ING en Belfius als stichtende banken en aandeelhouders van Batopin SA (hierna “Batopin”), verbindend te verklaren en op grond daarvan het lopende onderzoek naar hun samenwerkingsovereenkomst inzake de verdeling van contant geld stop te zetten.

Op 1 april 2022 opende de BMA een onderzoek naar de samenwerkingsovereenkomst tussen BNP Paribas Fortis, KBC, ING en Belfius, de vier belangrijkste banken in België, met als doel de vervanging van hun individuele netwerken van geldautomaten door één enkel, neutraal en onafhankelijk netwerk in beheer van de onderneming Batopin (hierna: “Batopin-netwerk”)¹. Hoewel deze samenwerking tot een vermindering van het aantal sites en geldautomaten van de vier oprichtende banken zal leiden, heeft zij ook tot doel om de geografische spreiding van het netwerk te optimaliseren.

Het onderzoek van de BMA beoogde vast te stellen of en in welke mate de samenwerkingsovereenkomst de toegankelijkheid van geldautomaten en de kwaliteit van de dienstverlening voor geldafhaling ongunstig kan beïnvloeden, in het licht van de concurrentieregels die mededingingsbeperkende overeenkomsten tussen ondernemingen verbieden.

In het kader van haar onderzoek heeft de BMA verschillende spelers in de sector geraadpleegd en samengewerkt met andere overheidsinstanties. Dankzij deze samenwerking en de complementariteit van de expertise die tijdens het onderzoek werd ingezet, kon de BMA een methodologie ontwikkelen om de impact te beoordelen van de uitrol van het Batopin-netwerk. Op basis hiervan kwam de BMA tot de voorlopige conclusie dat er negatieve effecten zullen zijn, zowel betreffende de toegankelijkheid van geldautomaten voor de consument als de kwaliteit van de dienstverlening voor de afhaling van cash.

¹ Batopin staat voor “Belgian ATM Optimisation Initiative”.

Wat de **toegankelijkheid tot de geldautomaten** van het Batopin-netwerk betreft, onderzocht de BMA of de Belgische consument, na de tenuitvoerlegging van de samenwerkingsovereenkomst, gemiddeld een aanzienlijk grotere afstand zou moeten afleggen om de dichtstbijzijnde geldautomaat te bereiken in vergelijking met de situatie die zonder de samenwerking had bestaan, daarbij rekening houdend met veranderingen in de vraag naar cash. Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde afstand die moet worden afgelegd als gevolg van de samenwerking toeneemt. Alhoewel de overeenkomst van 31 maart 2023 tussen de sector en de federale overheid² dit effect aanzienlijk verzacht, wordt het niet volledig gecompenseerd.

Wat de **kwaliteit van de dienstverlening voor de distributie van cash** betreft, onderzocht de BMA of na de tenuitvoerlegging van de samenwerking de Belgische consument een vermindering van de kwaliteit van de door de geldautomaten geleverde diensten zou ondervinden ten opzichte van de situatie die zonder de samenwerking had bestaan. Daartoe heeft de BMA een aantal kwantitatieve en kwalitatieve analyses uitgevoerd, waaruit bleek dat een toename van de gemiddelde gebruiksintensiteit van geldautomaten werd verwacht na de uitrol van het Batopin-netwerk, met mogelijke effecten op de wachttijd voor gebruikers en de beschikbaarheid van geldautomaten. Bovendien zou de samenvoeging van de individuele netwerken van de vier oprichtende banken een negatieve invloed kunnen hebben op de prikkels om de kwaliteit van de dienstverlening te verzekeren.

Na kennisneming van de voorlopige conclusies van de BMA, werkte Batopin actief mee aan het onderzoek en stelde zij toezeggingen voor, waarover marktdeelnemers, publieke instellingen en consumentenbeschermingsorganisaties vervolgens werden geraadpleegd.

In het bijzonder deed Batopin de toezegging om haar netwerk van geldautomaten in België uit te breiden met 70 nieuwe sites tegen eind 2027 en deze te verdelen tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel, bovenop de 220 extra sites die al voorzien waren in de overeenkomst van 31 maart 2023 tussen de sector en de overheid. Deze uitbreiding wordt nu verplicht gemaakt, dat wil zeggen 290 extra sites ten opzichte van de 750 die oorspronkelijk waren gepland. Bovendien garandeert Batopin tot 2030 het behoud van haar aanwezigheid in de gemeenten die worden bediend door het huidige vestigingsplan, evenals een dekking die 95% van de Belgen in staat moet stellen om cash op te nemen en 85% om cash te storten binnen 5 km langs de openbare weg vanaf hun woning. Batopin verbindt zich ook tot het garanderen van een netwerkbeschikbaarheid van minstens 95%, het aangeven van de dichtstbijzijnde Batopin-vestiging in geval van onbeschikbaarheid, en het behouden van 24/7 toegang tot zijn geldautomaten (behoudens cash-shops en uitzonderingen). De BMA zal toezicht houden op de tenuitvoerlegging en naleving van deze toezeggingen.

De BMA is van oordeel dat de voorgestelde toezeggingen evenredig en toereikend zijn om aan haar bezorgdheden tegemoet te komen en heeft deze toezeggingen bindend verklaard. Op grond hiervan heeft de BMA beslist haar onderzoek stop te zetten, zonder vast te stellen of Batopin al dan niet een inbreuk heeft gepleegd op de concurrentieregels. De BMA spreekt zich evenmin uit over de vraag of alle bepalingen van de overeenkomst van 31 maart 2023 tussen de sector en de overheid in overeenstemming zijn met het mededingingsrecht.

De beslissing zal binnenkort beschikbaar zijn op de website van de BMA.

² Toegang tot de geldautomaten - Akkoord tussen de federale regering en Febelfin, <https://economie.fgov.be/nl/themas/financiele-diensten/betalingsdiensten/toegang-tot-de-geldautomaten>

Voor verdere inlichtingen verzoeken wij u om contact op te nemen met:

Damien Gerard

Auditeur-generaal

Tel: +32 (2) 277 76 57

E-mail: damien.gerard@bma-abc.be

Website : www.bma-abc.be

De Belgische Mededingingsautoriteit (BMA) is een onafhankelijke administratieve instantie die bijdraagt tot het definiëren en toepassen van een mededingingsbeleid in België. Concreet vervolgt de BMA mededingingsbeperkende praktijken, zoals kartels en misbruiken van machtspositie, en ziet toe op de voornaamste fusies en overnames. De BMA werkt samen met de mededingingsautoriteiten van de Lidstaten en de Europese Commissie binnen het Europees Mededingingsnetwerk (ECN).

PEPERS